מחוון: מבחן מסכם: שמות א-ו, שעבוד וגאולה

1 **תשובה:**
ב. פיתום ורעמסס (א, יא).

2 **תשובה:**
ד. בסוף, על שפת היאור (ב, ג).

3 **תשובה:**
א. את בנות יתרו (ב, טז-יז).

4 **תשובה:**
ג. המטה נהפך לנחש (ד, ב-ג).

5 **תשובה:**
ג. שהעם יקושש תבן בעצמו, ומספר הלבנים לא ייגרע (ה, ז-ח).

6 **תשובה:**
ציווה: אם בן הוא, להמית אותו, ואם בת, תחיה (א, טז). בפועל יראו את האלהים, לא עשו כדבריו, והחיו את הילדים (א, יז). ניקוד: 2 לכל חלק.

7 **תשובה:**
"כִּי מִן־הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ" (ב, י). ניקוד: 4.

8 **תשובה:**
הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל (ג, ב-ג). ה' אמר לו "שַׁל־נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ" כי המקום אדמת קודש (ג, ה). ניקוד: 2 לכל חלק.

9 **תשובה:**
"מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם" (ד, יא), "וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ" (ד, יב), ובהמשך אהרן אחיו ידבר לעם (ד, יד-טז). ניקוד: 2 לכל דבר.

10 **תשובה:**
"וְהוֹצֵאתִי", "וְהִצַּלְתִּי", "וְגָאַלְתִּי", "וְלָקַחְתִּי" (ו, ו-ז). ניקוד: 4 על שלוש, 2 על שתיים.

11 **המיילדות: "וַתִּירָאן הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים" (20 נק')**
א (6): שפרה היא יוכבד, על שם שהיא "משפרת" (מטפלת ומייפה) את הוולד. פועה היא מרים, על שם שהיא "פועה", מדברת והוגה לתינוק כדי להרגיע אותו. ניקוד: 3 לכל שם.
ב (7): לא רק שנמנעו מלהרוג (מעשה שלילי), אלא גם עשו מעשה חיובי: סיפקו לילדים מים ומזון. ניקוד: 3 על הקושי, 4 על ההסבר.
ג (7): ה' עשה להן "בתים": בתי כהונה ולוויה (מיוכבד, אם משה ואהרן) ובית מלכות (ממרים). הן שמרו על החיים של עם ישראל, ובשכר זה יצאו מהן מנהיגי העם. ניקוד: 4 על השכר, 3 על ההתאמה.

12 **משה יוצא אל אחיו: "וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם" (20 נק')**

א (6): לפי רש"י, משה נתן עיניו ולבו להצטער עליהם: הוא לא רק ראה, אלא השתתף בצערם. ניקוד: 3 על הפירוש, 3 על ההבדל.

ב (6): לפי הרמב"ן, אמרו למשה שהוא עברי, והוא רצה לראות את אחיו. כשהסתכל בסבלם ובעמלם, לא יכול היה לסבול זאת, ולכן הרג את המצרי שהיכה את העברי. ניקוד: 3 על היציאה, 3 על ההריגה.

ג (8): פשט: משה פחד שנודע הדבר ופרעה יעניש אותו. מדרש: משה דאג כשראה שיש בישראל רשעים מלשינים, ואמר שמא אינם ראויים להיגאל. ניקוד: 3 על הפשט, 3 על המדרש, 2 על הדאגה.

13 **הסנה: "מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל־פַּרְעֹה" (20 נק')**

א (6): שאלה א: "מי אנכי": מה אני חשוב שאדבר עם מלכים? שאלה ב: "וכי אוציא": גם אם אני חשוב, מה הזכות של ישראל שייעשה להם נס? ניקוד: 3 לכל שאלה.

ב (10): על הראשונה: "כי אהיה עמך", השליחות אינה תלויה בחשיבות של משה אלא בה'. כמו שהסנה עושה שליחות ה' ואינו נשרף, כך משה ילך בשליחות ה' ולא ייפגע. על השנייה: ישראל עתידים לקבל את התורה על ההר הזה, וזו הזכות של היציאה. ניקוד: 4 על הראשונה, 2 על הסנה, 4 על השנייה.

ג (4): המטרה אינה רק חירות מעבדות, אלא קבלת התורה ועבודת ה' ("תעבדון את האלהים על ההר הזה"). ניקוד: 4.

14 **"וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ" (20 נק')**

א (6): "ולא שמעו": לא קיבלו את התנחומים. "קוצר רוח": מי שנמצא בצרה, נשימתו קצרה, ואינו יכול לנשום נשימה ארוכה. ניקוד: 3 לכל חלק.

ב (9): לפי הרמב"ן, אין הכוונה שלא האמינו בה' ובמשה. הם לא הטו אוזן לדבריו. קוצר רוח: הפחד שפרעה יהרוג אותם בחרב (כמו שאמרו השוטרים). עבודה קשה: הנוגשים דחקו בהם ולא נתנו להם זמן לשמוע ולחשוב. ניקוד: 3 על השלילה, 3 על קוצר רוח, 3 על עבודה קשה.

ג (5): כל תשובה מנומקת: למשל, אדם במצוקה קשה לא תמיד יכול לשמוע דברי עידוד; צריך קודם להקל על מצבו, ולא להאשים אותו בחוסר אמונה. ניקוד: 5.

חלק א: 4 נקודות לשאלה. חלק ב: שלוש מתוך ארבע, 20 נקודות לשאלה; מי שענה על ארבע, בודקים את שלוש הראשונות. הפסוקים מתוך "תנ"ך מנוקד" (תורת אמת, מתוך ספריא); רש"י והרמב"ן מספריא כלשונם. נוצר בבינה מלאכותית.